

EN KÄRNKARL PÅ KLEBOSKOGEN.

80-åringen Viktor Svensson, Silverbäck, Högsby, har i hela 77 år bott på samma ställe.

Att en 80-åring bott på samma ställe i hela sitt långa liv, det är i vår oroliga tid sällsynt nog -- så sällsynt, att det i och för sig berättigar en yrkesmässigt nyfiken tidningsman att ta sig en pratstund med vederbörande.

Alltså bila vi en strålande vacker höstdag den krokiga och smala vägen ner mot Klebo för att träffa f. torparen Viktor Svensson, vilken som treåring kom till torpstället Silverbäck, som han ännu i dag bebor. Hans far var torpare där, han själv har fortsatt och när han inte orkade längre, trädde en av sönerna till. Det är en pigg och vaken gamling vi träffa ute på vedbacken, det är bara benen som krångla, annars är han "ål rejt" på alla sätt, minnet är briljant, hälsan likaså och han kan än i dag läsa sin tidning utan glasögon. Hans liv har varit arbete och möda. I början av hans bana lydde torpet under Högsby gård, som då tillhörde kammarherre H. af Harmens. Numera är Emsforsbolaget ägare till detsamma. I unga dar gick Svensson som jordbruksarbetare hos en bonde i Hanåsa för 16 skilling om dagen. Det gjorde så mycket som en hel riksdaler i veckan det, och då var Svensson i alla fall vuxen. Mathållningen på sagda ställe skulle med ett modernt slanguttryck kunna betecknas som darrig. En småsill kapades på mitten -- den fick räcka som sovel åt två personer. Drickat bestod av sur och "käll" mjölk i smaklig förening. Söt mjölk bjöds aldrig. Morgonmålet utgjordes av en kopp rågkaffe med en grov brödskiva till. Sockret var ävenledes ransonerat -- en bit per man.

På denna knappa kost skulle alltså drängarna klara sig från kl. 5 på morgonen till fram på dagen, och arbetet slöt inte före kl. 8 på kvällen. Vid 12-13 års ålder var Svensson med och "trask med slaga" åt andra. Då började man kl. 2 på natten och första målet bestod av en slick svart kaffe "utan vidare spisning". Rågen kostade då för tiden c:a 12 kronor tunnan och potatisen 3 a 4 kr. så man kunde inte tala om några särskilt billiga pris i förhållande till den avlöning, en arbetare hade. När Svensson övertog torpet hade man börjat utnyttja de väldiga skogarna under gårdarna som hört den Harmenska ätten till. I femtom års tid körde Svensson vinter och sommar vid avverkningarna. Det var ett strävsamt liv. I hemmet växte med tiden upp en barnskara om sex pojkar och sex flickor. Yngsta barnet var tre år då modern dog för trettio år sedan och nu äro de ute alla, med undantag för den son, som övertagit torpet. Alla har de dock blivit sin hemprovins trogna och det stora landet i väster har inte lockat dem. Silverbäck förenades längre fram med ett annat torp som heter Siggehorva och dagsverksskyldigheten för båda tillsammans blev tre dagar i veckan. Städjan för en dräng var i kontanter 60 kr. per år och en piglön för c:a 60 år sedan 16 riksdaler plus en del naturaförmåner. Utom dagsverkena ingick i torparrendet årligen en halvspann aska, tre kannor lingon och en kanna hallon, varjämte ett halvt pund tågor eller 5 skålpund blånor skulle beredas. Dessutom skulle det utföras 15 "hjälpedar" per år samt 5 a 6 "vattenposter" i ladugården om söndagarna i tur och ordning. Värst var det om vintrarna när det kunde ta ett par timmar att komma genom skogen upp till Högsby. Då fick man ge sig av hemifrån redan vid fyrdraget på morgonen.

Silverbäck är ett för gamla Högsbybor känt namn. Där bodde på sin tid postrovaren Svente Bock. Det var dock inte i den stuga Svensson bebor utan i en annan, nu riven, som låg längre från vägen. Och alldeles i närheten bodde den originelle -- och elake -- "Kalle Horn" i Borrebacke, som det ännu i dag går många historier om.

Fortsättning En kärnkarl på Kleboskogen.

Det är helt naturligt att samtalet så småningom glider över till att röra sig om dessa personager. "Kalle Horn" kände Svensson mycket väl. Han fångade ormar med en klyka och spikade upp dem i en tall. Lukten av alla kadaver var så vedervärdig, att folk knappast kunde komma i närheten. Kalle var "full i hund" och hade aldrig roligare än när han lyckades skrämna någon eller göra någon ett puts. Han var ute och drev om kvällarna och hittade på rackartyg. På ett ställe hade man tvättat mattor och hängt dem på gårdesgården. Kalle tog i nattens tystnad itu med att stoppa allesammans ner i brunnen och för att de skulle bli så väl dolda som möjligt tryckte han ner dem med en påk. Brunnen måste ösas innan den kunde användas igen. Det bodde ett gammalt folk ensamma i en stuga. Rätt som de sutto och värmdes sig framför brasan på kvällen, började det ryka in alldeles förfärligt. Kalle hade varit framme, praktiserat upp en läm på taket och lagt den över skorstenen. Stegen tog han sedan med sig och gömde i skogen, där den inte återfanns förrän det blivit dager.

En gång, när Kalle en sen och mörk kväll var på hemväg från Högsby, hörde han bakom sig röster som han kände igen. Ett par dagsverkare från grannortorna nalkades. Kalle, som hade en yxa med sig, smet kvickt och tyst ner under en liten träbro som de måste passera och när de kommo slog han med yxhammaren så att kavlarna hoppade under fötterna på dem. Vid ett annat tillfälle var Kalle också på hemväg och fick höra folk komma efter sig. Han sprang då ut på en vid vägen liggande åkerlapp, där man nyligen lagt upp en större kompost, antrade denna och gav sig till att dansa en vild och fantastisk solodans i månskenet. De stackars torparna trodde fullt och fast att de sågo ett spöke och hade väl fortsatt att tro det till sin död, om inte Kalle gått omkring och skrutit med sitt lilla "spökeri".

Kalle hade alltid pengar. Det sades att han upptäckt någon av Svente Bocks pengagömmor och övertagit inneliggande medel. Det gick att få låna av honom om man hade förtroende för lånesökanden, men var Kalle hämtade pengarna fick man aldrig se. En gång gick han omkring och visade någonting, som han påstod vara en "tusensedel". När sanningsenligheten av detta påstående drogs i tvivelsmål, svarade Kalle alltid: "Jag har väl inte bett er tro det heller". Till sist blev då Kalle sjuk och jag lagade så att han fick komma under vård, säger Svensson. "Det ska du då inte ha gjort gratis, menade Kalle, kom till mej en dag så ska jag säga dej var du ska hitta mycke pengar". Men jag fick aldrig tillfälle till det, och så gott var kanske det, säger han skrattande.

Svente Bock sågs vid flera tillfällen, sedan han sluppit lös från den 24-åriga fängelsevistelsen, gå omkring i hagarna kring Silverbäck och leta efter pengar han gömt.

Så det var kusliga grannar, Svensson haft där nere på skogen. Men själv har han aldrig haft ont av dem och något "spökeri" som inte kunnat förklaras, har han aldrig sett eller hört. Numera bor det bara hyggligt folk i de små stugorna på Kleboskogen, betonar han.

Man tycker kanske att en åldring med ett så strävsamt liv bakom sig, som denne 80-åring skulle ha haft mer än nog av arbete och möda och nu på ålderdomen helst vilja sitta och ta igen sig. Men Viktor Svensson är inte av det kynnet. Nu i höst har han hackat upp torpets potatisskörd, tio tunnor. Det var att krypa fåra upp och fåra ner mångfaldiga gånger innan det blev klart. Arbete skadar inte, menar han och man måste ju ha något pyssla med för att få dagarna att gå.

Innan vi lämna honom säger han: "Folk nu för tiden har det ju mycket bättre än förr, men jag tror ändå inte att dom blir så gamla!" Och det har han nog rätt i.

Amec.

Från Oskarshamns-Tidningen den 6 nov. 1936.
Genom Gösta Wilander, 1983.